

مقایسه‌ی کارایی حشره‌کشی پودر میکرونیزه‌ی کائولین و روغن معدنی با حشره‌کش دیازینون علیه زنجبرک خرما (*Ommatissus lybicus* (Hemiptera: Tropiduchidae) در استان‌های فارس و کرمان

حسین پژمان^{۱*}، مجید جواد عصار^۲، هادی زهدی^۳ و حسین فرازمند^۴

۱- بخش تحقیقات گیاه‌پزشکی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی فارس، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، شیراز.

۲- بخش تحقیقات گیاه‌پزشکی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی کرمان، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، کرمان.

۳- موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور، تهران.

*مسئول مکاتبه: Hossein.pezhman@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۶/۷/۱۸

تاریخ دریافت: ۹۵/۶/۷

چکیده

زنجبرک خرما یکی از آفات کلیدی خرما در ایران می‌باشد. این آفت با تغذیه از شیرهی گیاهی و ترشح عسلک فراوان موجب کاهش کمیت و کیفیت میوه خرما و ارزش بازار پسندی آن می‌شود. در این آزمایش اثر حشره‌کشی غلظت‌های سه، پنج و هفت درصد کائولین تولید داخل و سه نوع روغن معدنی (آریاشیمی، پرتونار و ولک با غلظت ۱/۵ درصد) با حشره‌کش دیازینون (دو در هزار) علیه پوره‌های نسل اول زنجبرک خرما در دو استان فارس و کرمان و در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ مقایسه شد. در هر دو منطقه اختلاف معنی‌دار در سطح احتمال یک درصد بین تیمارها از نظر درصد مرگ و میر پوره‌ها مشاهده شد. درصد مرگ و میر پوره‌ها در تیمارهای استفاده از کائولین سه، پنج و هفت درصد در فارس به ترتیب ۳۵/۲، ۵۸/۲ و ۶۱/۴۵ درصد و در کرمان به ترتیب ۳۴/۵، ۷۰/۵ و ۸۰ درصد بود. همچنین، درصد مرگ و میر پوره‌ها در تیمار کاربرد روغن ولک در کرمان ۲۶/۴ درصد و در تیمارهای روغن آریاشیمی و پرتونار در فارس به ترتیب ۴۱/۷۵ و ۳۹/۴ درصد بود. در کل، هیچکدام از فرمولاسیون روغن معدنی در کنترل زنجبرک خرما موثر نبودند، اما کائولین هفت درصد به عنوان ترکیبی زیست‌سازگار می‌تواند جایگزینی موثر و امیدبخش برای حشره‌کش دیازینون در برنامه مبارزه با زنجبرک خرما باشد.

واژه‌های کلیدی: پوره‌ها، حشره‌کش‌های زیست‌سازگار، درصد مرگ و میر، زنجبرک خرما.

مقدمه

فارس به ترتیب با تولید سالانه ۱۴۳۵۰۰ و ۱۴۰۰۰۰ تن خرما، در رتبه‌های چهارم و پنجم تولید خرما در کشور قرار دارند (بی‌نام ۱۳۹۴). رقم مضافتی مهم‌ترین رقم تجاری استان کرمان است و بیش از ۸۵ درصد از کل خرمای تولید استان به این رقم تعلق دارد. شهرستان‌های بم، جیرفت و کهنوج از مناطق اصلی تولید رقم مضافتی در استان کرمان می‌باشند. در استان فارس ارقام شاهانی، کیکاب، زاهدی و خاصویی در زمره‌ی ارقام غالب و تجاری

خرما یکی از محصولات باغی کشور به‌شمار می‌رود که نقش مهمی در اقتصاد ملی، ایجاد اشتغال، تأمین امنیت غذایی و صادرات و ارزآوری ایفا می‌کند. ایران با تولید سالانه یک میلیون تن خرما رتبه‌ی دوم را در جهان به خود اختصاص داده است. همچنین از نظر حجم صادرات خرما و ارزش افزوده حاصل از آن به ترتیب رتبه‌های اول و دوم جهان را دارد (پژمان ۱۳۸۶). استان‌های کرمان و